

ZAKRES MATERIAŁU I CELE PRZYGOTOWANIA UCZNIA

DO WOJEWÓDZKIEGO KONKURSU PRZEDMIOTOWEGO Z GEOGRAFII – KLASA VII

Podstawa przygotowania

Przygotowanie ucznia do udziału w Wojewódzkim Konkursie Przedmiotowym z Geografii obejmuje treści programowe przewidziane dla klasy VII szkoły podstawowej, ze szczególnym uwzględnieniem materiału zawartego w podręczniku „Planeta Nowa 7” wydawnictwa Nowa Era, a także wiadomości i umiejętności wykraczających poza podstawę programową, niezbędnych do rozwiązywania zadań konkursowych.

Przygotowanie obejmuje zarówno wiadomości dotyczące geografii Polski, jak i umiejętności praktyczne związane z analizowaniem map, danych statystycznych, wykresów, tabel, fotografii oraz innych źródeł informacji geograficznej.

I. ZAKRES MATERIAŁU

1. Środowisko przyrodnicze Polski

Zakres wiadomości:

- położenie geograficzne i polityczne Polski;
- granice Polski oraz państwa sąsiadujące;
- podział administracyjny Polski;
- najważniejsze regiony geograficzne Polski;
- budowa geologiczna Polski;
- najważniejsze wydarzenia geologiczne w dziejach Polski;
- zasoby surowców mineralnych i ich rozmieszczenie;
- ukształtowanie powierzchni Polski;
- pasowy układ rzeźby terenu;
- czynniki kształtujące rzeźbę powierzchni Polski;
- zlodowacenia i ich wpływ na rzeźbę terenu;
- klimat Polski i czynniki klimatotwórcze;
- cechy klimatu Polski;
- zróżnicowanie temperatury powietrza i opadów atmosferycznych;
- okres wegetacyjny;
- wiatry lokalne, w tym bryza i halny;
- wody powierzchniowe Polski;
- sieć rzeczna i dorzecza;
- jeziora i ich geneza;
- Morze Bałtyckie – cechy, znaczenie i zagrożenia;
- gleby Polski i ich rozmieszczenie;
- szata roślinna i świat zwierząt;
- formy ochrony przyrody w Polsce;
- parki narodowe, krajobrazowe, rezerваты przyrody i inne formy ochrony środowiska;
- walory przyrodnicze Polski.

Umiejętności:

Uczeń:

- wskazuje na mapie najważniejsze obiekty geograficzne Polski;
 - charakteryzuje położenie Polski;
 - interpretuje mapy hipsometryczne, geologiczne, klimatyczne i tematyczne;
 - wyjaśnia zależności między budową geologiczną a występowaniem surowców mineralnych;
 - wyjaśnia wpływ zlodowaceń na współczesną rzeźbę Polski;
 - analizuje mapy i dane klimatyczne;
 - wyjaśnia zróżnicowanie klimatu Polski;
 - charakteryzuje sieć rzeczną Polski;
 - rozpoznaje typy jezior na podstawie ich genezy i cech;
 - wyjaśnia znaczenie Morza Bałtyckiego;
 - rozpoznaje główne typy gleb i wskazuje ich rozmieszczenie;
 - wskazuje przykłady zależności między elementami środowiska przyrodniczego;
 - rozpoznaje formy ochrony przyrody i podaje przykłady ich występowania.
-

II. LUDNOŚĆ I OSADNICTWO W POLSCE

Zakres wiadomości:

- liczba ludności Polski;
- rozmieszczenie ludności;
- gęstość zaludnienia;
- czynniki wpływające na rozmieszczenie ludności;
- zmiany liczby ludności Polski;
- przyrost naturalny;
- współczynnik przyrostu naturalnego;
- struktura ludności według płci i wieku;
- społeczeństwo starzejące się;
- migracje wewnętrzne i zagraniczne;
- przyczyny i skutki migracji;
- emigracja i imigracja;
- bezrobocie;
- struktura zatrudnienia;
- mniejszości narodowe i etniczne w Polsce;
- zróżnicowanie kulturowe i wyznaniowe;
- urbanizacja;
- wskaźnik urbanizacji;
- typy zespołów miejskich;
- największe miasta i aglomeracje Polski;
- funkcje miast;
- rozwój i problemy obszarów miejskich i wiejskich.

Umiejętności:

Uczeń:

- oblicza i interpretuje wskaźnik gęstości zaludnienia;
 - analizuje piramidy wieku i płci;
 - interpretuje dane dotyczące przyrostu naturalnego;
 - wyjaśnia przyczyny zmian liczby ludności;
 - analizuje kierunki i przyczyny migracji;
 - wskazuje społeczne i gospodarcze skutki migracji;
 - interpretuje mapy rozmieszczenia ludności;
 - analizuje dane dotyczące bezrobocia i zatrudnienia;
 - charakteryzuje proces urbanizacji;
 - rozpoznaje typy zespołów miejskich;
 - porównuje strukturę ludności różnych regionów Polski.
-

III. ROLNICTWO I PRZEMYSŁ POLSKI

Zakres wiadomości:

- warunki rozwoju rolnictwa;
- przyrodnicze i pozaprzyrodnicze czynniki rozwoju rolnictwa;
- użytkowanie ziemi;
- struktura gospodarstw rolnych;
- główne uprawy w Polsce;
- chów i hodowla zwierząt;
- rozmieszczenie produkcji rolnej;
- rolnictwo ekologiczne;
- przemysł Polski;
- czynniki lokalizacji przemysłu;
- najważniejsze gałęzie przemysłu;
- przemysł energetyczny;
- źródła energii;
- energetyka konwencjonalna i odnawialna;
- przemysł wydobywczy;
- przemysł przetwórczy;
- przemysł wysokich technologii;
- zmiany zachodzące w polskim przemyśle;
- restrukturyzacja przemysłu;
- okręgi przemysłowe.

Umiejętności:

Uczeń:

- wyjaśnia wpływ warunków przyrodniczych na rozwój rolnictwa;
- interpretuje mapy użytkowania ziemi;
- wskazuje obszary koncentracji poszczególnych upraw i hodowli;
- analizuje dane dotyczące produkcji rolnej;
- wyjaśnia zróżnicowanie rolnictwa w Polsce;

- charakteryzuje najważniejsze gałęzie przemysłu;
 - wyjaśnia czynniki lokalizacji zakładów przemysłowych;
 - porównuje znaczenie różnych źródeł energii;
 - analizuje zalety i ograniczenia energetyki odnawialnej;
 - wskazuje najważniejsze obszary koncentracji przemysłu w Polsce;
 - wyjaśnia znaczenie restrukturyzacji przemysłu.
-

IV. USŁUGI W POLSCE

Zakres wiadomości:

- pojęcie usług;
- znaczenie usług w gospodarce;
- handel wewnętrzny i zagraniczny;
- eksport i import;
- bilans handlowy;
- transport lądowy, wodny i lotniczy;
- sieć transportowa Polski;
- znaczenie transportu dla gospodarki;
- łączność i telekomunikacja;
- turystyka w Polsce;
- walory przyrodnicze i kulturowe Polski;
- główne regiony turystyczne Polski;
- ruch turystyczny;
- znaczenie turystyki dla gospodarki.

Umiejętności:

Uczeń:

- klasyfikuje usługi;
 - wyjaśnia znaczenie usług dla gospodarki;
 - analizuje strukturę handlu zagranicznego Polski;
 - interpretuje dane dotyczące eksportu i importu;
 - porównuje poszczególne rodzaje transportu;
 - analizuje mapy sieci transportowej;
 - wskazuje główne szlaki i węzły transportowe;
 - rozpoznaje walory turystyczne Polski;
 - wskazuje regiony o największym znaczeniu turystycznym;
 - ocenia znaczenie turystyki dla rozwoju regionów.
-

V. ZRÓŻNICOWANIE REGIONALNE POLSKI

Zakres wiadomości:

- podział Polski na regiony geograficzne;

- charakterystyka krain geograficznych;
- zróżnicowanie środowiska przyrodniczego Polski;
- zróżnicowanie społeczno-gospodarcze regionów;
- największe miasta Polski i ich funkcje;
- obszary o szczególnych walorach przyrodniczych;
- obszary koncentracji działalności gospodarczej;
- różnice między regionami Polski;
- przyczyny i skutki zróżnicowania regionalnego.

Umiejętności:

Uczeń:

- wskazuje na mapie regiony geograficzne Polski;
- charakteryzuje wybrane regiony pod względem przyrodniczym i społeczno-gospodarczym;
- porównuje regiony Polski;
- analizuje przyczyny zróżnicowania regionalnego;
- wskazuje mocne i słabe strony poszczególnych regionów;
- interpretuje mapy tematyczne przedstawiające zróżnicowanie Polski;
- wyciąga wnioski na podstawie kilku źródeł informacji.

VI. GEOGRAFICZNE UMIEJĘTNOŚCI PRAKTYCZNE

W przygotowaniu konkursowym szczególny nacisk zostanie położony na:

- posługiwanie się mapą;
 - określanie położenia geograficznego;
 - korzystanie ze skali mapy;
 - obliczanie odległości na mapie;
 - odczytywanie wysokości bezwzględnych i względnych;
 - analiza poziomic;
 - interpretowanie map hipsometrycznych;
 - analiza map tematycznych;
 - odczytywanie danych z tabel i wykresów;
 - interpretowanie diagramów;
 - analiza danych statystycznych;
 - wykonywanie prostych obliczeń geograficznych;
 - interpretowanie fotografii krajobrazowych;
 - rozpoznawanie obiektów i zjawisk geograficznych na podstawie opisów, map i ilustracji;
 - łączenie informacji pochodzących z różnych źródeł;
 - formułowanie wniosków na podstawie przedstawionych danych.
-

VII. CELE PRZYGOTOWANIA UCZNIA DO KONKURSU

Cel główny

Rozwijanie zainteresowań geograficznych ucznia oraz pogłębianie jego wiedzy i umiejętności poprzez systematyczne przygotowanie do udziału w Wojewódzkim Konkursie Przedmiotowym z Geografii.

Cele szczegółowe

Przygotowanie ucznia ma na celu:

1. rozwijanie zainteresowań geografią Polski i świata;
2. poszerzanie wiedzy geograficznej wykraczającej poza wymagania podstawy programowej;
3. utrwalanie i systematyzowanie wiadomości zdobytych podczas zajęć lekcyjnych;
4. rozwijanie umiejętności samodzielnego zdobywania i selekcjonowania informacji;
5. doskonalenie umiejętności pracy z mapą i różnorodnymi źródłami informacji geograficznej;
6. rozwijanie umiejętności analizy i interpretacji danych statystycznych;
7. kształcenie umiejętności dostrzegania zależności przyczynowo-skutkowych;
8. rozwijanie umiejętności porównywania zjawisk, procesów, regionów i państw;
9. doskonalenie umiejętności formułowania wniosków na podstawie dostępnych informacji;
10. rozwijanie logicznego, analitycznego i krytycznego myślenia;
11. kształcenie umiejętności rozwiązywania zadań problemowych i nietypowych;
12. doskonalenie poprawnego posługiwania się terminologią geograficzną;
13. rozwijanie orientacji przestrzennej i znajomości lokalizacji obiektów geograficznych;
14. kształcenie umiejętności wykorzystywania wiedzy geograficznej w praktyce;
15. rozwijanie samodzielności, systematyczności i odpowiedzialności za własny proces uczenia się;
16. przygotowanie ucznia do samodzielnej pracy z materiałem o zwiększonym stopniu trudności;
17. rozwijanie umiejętności pracy pod presją czasu oraz właściwego organizowania pracy podczas rozwiązywania zadań konkursowych;
18. stworzenie uczniowi możliwości zaprezentowania swoich zainteresowań, wiedzy i uzdolnień geograficznych.

VIII. PRZEWIDYWANE EFEKTY PRZYGOTOWANIA

W wyniku systematycznego przygotowania uczeń:

- posiada uporządkowaną i pogłębioną wiedzę geograficzną;
- sprawnie posługuje się mapą;
- potrafi analizować i interpretować różnorodne materiały źródłowe;
- samodzielnie rozwiązuje zadania geograficzne o podwyższonym stopniu trudności;
- dostrzega związki i zależności między elementami środowiska geograficznego;
- potrafi wyciągać wnioski na podstawie danych;
- prawidłowo posługuje się terminologią geograficzną;
- potrafi zastosować posiadaną wiedzę w nowych i nietypowych sytuacjach;

- wykazuje zainteresowanie geografią oraz potrzebę dalszego poszerzania wiedzy;
 - jest przygotowany do udziału w kolejnych etapach Wojewódzkiego Konkursu Przedmiotowego.
-

IX. SPOSOBY REALIZACJI CELÓW

W ramach przygotowania ucznia przewiduje się:

- systematyczne powtarzanie i utrwalanie wiadomości;
 - pracę z podręcznikiem „Planeta Nowa 7” oraz dodatkowymi materiałami edukacyjnymi;
 - analizę map ogólnogeograficznych i tematycznych;
 - rozwiązywanie zadań konkursowych z lat ubiegłych;
 - rozwiązywanie zadań problemowych i zadań wymagających łączenia różnych wiadomości;
 - analizę tabel, wykresów, diagramów i danych statystycznych;
 - ćwiczenia z zakresu geografii Polski;
 - doskonalenie umiejętności wykonywania obliczeń geograficznych;
 - pracę z atlasem geograficznym;
 - samodzielną pracę ucznia z materiałami źródłowymi;
 - bieżące monitorowanie postępów ucznia i uzupełnianie zdiagnozowanych braków;
 - powtarzanie materiału w formie testów i próbnych arkuszy konkursowych.
-

Podsumowanie

Przygotowanie do Wojewódzkiego Konkursu Przedmiotowego z Geografii ma na celu nie tylko opanowanie określonego zasobu wiadomości, lecz przede wszystkim rozwijanie umiejętności samodzielnego analizowania, interpretowania i wykorzystywania informacji geograficznych. Szczególny nacisk zostanie położony na łączenie wiedzy teoretycznej z umiejętnościami praktycznymi oraz rozwijanie zainteresowań i uzdolnień ucznia.

Materiały podstawowe:

- podręcznik „Planeta Nowa 7”, Nowa Era;
- atlas geograficzny;
- materiały i zadania konkursowe;
- mapy, dane statystyczne, wykresy i inne źródła informacji geograficznej;
- materiały wskazane w aktualnym regulaminie Wojewódzkiego Konkursu Przedmiotowego.